

## De cijfers over De Bilt in 1787-1788©

Anne Doedens

Op 1 november 1787 is sprake van een bataljon in te kwartieren troepen van het regiment Oranje Nassau. Op 14 november 1787 worden ruim honderdvijftig huzaren van de Pruisische koning in het dorp ingekwartierd. Op 1 mei 1788 blijken 116 militairen en 125 paarden bij omstreeks 70 dorpsbewoners ondergebracht te moeten worden, vier dagen later gevolgd door ruim tachtig man en bijna zeventig paarden. Nog geen tien dagen later volgen honderdvijftig man en honderdzestig paarden. De maand mei 1788 wordt afgesloten met de komst van ruim tachtig man en negentig paarden. Daarna wordt het wat rustiger en lezen we nog slechts over twee inkwartiering-golven, respectievelijk op 27 oktober 1788 (tweehonderdtien man) en 3 april 1790. Dat laatste jaar wordt echter een recordhoogte bereikt van 359 in te kwartieren militairen. In het jaar na de Pruisische inval moet door een kleine twintig dorpingen een zelfde getal wagens geleverd worden, de meeste bespannen met twee, sommige met vier paarden.

Het volgende is gebaseerd op *'enkele afschriften (41 stukken) van de gepasseerde akten, voorkomende in de bij 5 aangegeven registers, 1787-1796.'*, Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen, toegang 0995, nr. 6. De aanwezigheid van zoveel militairen moet een grote druk op het dorp gelegd hebben. Volgens een opgave van 19 augustus 1795 had het dorp toen ruim honderdtachtig gezinshoofden. De bevolking van het dorp was 1001 mensen groot, met 343 mannen, 246 vrouwen en 412 kinderen. De gezinsgrootte kwam neer op gemiddeld 5,5 personen. Men kan aannemen dat die soms samen een woning deelden, zodat het woningbestand onder de honderdtachtig moet hebben gelegen en er heel veel mensen in een beperkte ruimte leefden.

De niet-vergoede aanwezigheid van Pruisische in prinselijke troepen kostte volgens het dorpsbestuur in december 1787 de dorpingen 489 gulden voor het maken van de batterij, het leveren van hooi en stro en andere diensten. Daarvoor waren de dorpingen samen ruim 1500 gulden kwijt. In april 1788 kwamen daar navorderingen van 434, 151 en 303 gulden bij, met name voor niet betaalde vrachtlonen en foerage. In totaal ging bijna 2.900 gulden, een bedrag van ruim honderdvijftigduizend euro aan koopkracht nu. Maar de schade dat jaar was groter dan deze 2.900 gulden, zoals gevluchte patriotten zouden laten weten toen ze in 1795 hun schadeclaims indienden.